

בתי המשפט

018296/05 א		בית משפט השלום תל אביב-יפו	
31/10/2007	תאריך:	כב' השופטת בלה טולקובסקי	בפני:

בעניין: פאר נועה

ע"י ב"כ עו"ד ש. נתן ואח' התובעת

נגד

1. מחלוף כפיר

2. הכשרת הישוב חברה לבטוח בע"מ

3. אבנר אגוד לבטוח נפגעי רכב בע"מ

ע"י ב"כ עו"ד ל. קלטניק ואח' הנתבעים

פסק דין**מבוא**

1. התובעת, נועה פאר (להלן: "התובעת"), ילידת 1982, נפגעה בתאונת דרכים שארעה ביום 3.8.01.

הנתבעים אינם כופרים בחבות על פי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה - 1975 והמחלוקת הינה בשאלת גובה הנזק.

מהות הפגיעה והנכות

2. ממקום התאונה, פונתה התובעת, לבית חולים קפלן, שם אובחנה כסובלת משבר סובקונדילרי של הלסת התחתונה מימין.

התובעת עברה ניתוח, במהלכו בוצע קיבוע בין לסתי, בעזרת קשתות וחוטי מתכת. התובעת שוחררה עם המלצה לכלכלה רכה, שטיפות פה מרובות, חופשת מחלה למשך 6 שבועות וביקורת במרפאת פה ולסת. בהמשך, התלוננה התובעת גם על כאבים בגב התחתון, עם הקרנה לרגל ימין.

3. להערכת נכותה של התובעת, מונו מומחים בתחומי האורטופדיה ופה ולסת.

4. ד"ר דרור עובדיה, אשר מונה כמומחה מטעם בית המשפט, בתחום האורטופדי, ציין בחוות דעתו כי בבדיקה נמצאו רגישות בעת מישוש החלק התחתון של עמוד השדרה המותני, באזור חוליה L5 והגבלה קלה, בכיפוף לפניים של עמוד השדרה המותני.

ד"ר עובדיה העריך את נכותה של התובעת, בשיעור של 5%, בגין ההגבלה בטווחי התנועה של עמוד השדרה המותני.

אין בידי לקבל טענת ב"כ הנתבעים כי לאור רישום רפואי משנת 1999, בדבר תלונות על כאבי גב תחתון, לאחר תאונת דרכים קודמת שארעה לתובעת בנובמבר 1999, קיים ספק בדבר הקשר בין מצבה של התובעת, לבין התאונה נשוא התביעה. ד"ר עובדיה, התייחס במפורש, בחוות דעתו, לתעוד הרפואי האמור וציין כי אין ברישומים כל אזכור לגבי הגבלה בטווחי התנועה. בנסיבות אלה ומשד"ר עובדיה, לא זומן לחקירה, לא ראיתי לסטות מקביעותיו, הן בענין שיעור הנכות והן בדבר הקשר בין הנכות לבין התאונה נשוא התביעה.

5. ד"ר יצחק הורוביץ, אשר מונה כמומחה מטעם בית המשפט, בתחום הפה והלסת, ציין בחוות דעתו כי התובעת "מתלוננת על כאבי ראש וקשיים באכילה של מזון נוקשה. מידי פעם פתיחת הפה כאילו נתקעת, האוזניים נסתמות לה, שומעת נקישות במפרקים ומתלוננת על בליטה באזור מפרק ימין". ד"ר הורוביץ ציין כי כתוצאה מהחבלה, נגרם נזק לרקמות הסובבות את מפרק הלסת ונותר שינוי קל בזוית ובעמדת הראשיש, בתוך המפרק. ד"ר הורוביץ העריך את נכותה של התובעת, בשיעור של 20%, לפי סעיף 73 (2) אי 3 לתקנות הביטוח הלאומי (קביעת דרגת נכות לנפגעי עבודה) תשס"ז - 1956 (להלן: "התקנות").

ד"ר הורוביץ, הוסיף וציין בחוות דעתו כי התובעת תזקק, מידי פעם, לטיפול פיזיותרפיה ובתשובות לשאלות הבהרה שהופנו אליו על ידי ב"כ הנתבעים, ציין כי טיפולים פיזיותרפיים, יכולים לשפר את המצב, אך לא תמיד עוזרים וכי "אצל הנ"ל היה שבר בצוואר הקונדיל ושינוי אנטומי זה לא ניתן לשינוי ותיקון... נראה לי שלאור המגבלות, הממצאים הקליניים והרנטגניים מדובר בשבר עם העתקה של ראש העלי וכתוצאה הפרעה פונקציונלית קשה (שעלולה בד"כ להחמיר עם הזמן והגיל)" (תשובות לשאלות הבהרה, מיום 10.6.05, סעיפים 4 ו-6). בתשובות לשאלות הבהרה נוספות, ציין ד"ר הורוביץ כי טיפול פיזיותרפי, יכול לשפר את המצב, אך השיפור, אם מתרחש, הוא זמני וכי "בד"כ ההפרעה לאחר נזק כזה מתמירה עם הגיל" ובהמשך: "... אם אני צריך לשפוט לפי נסיוני נכות תשאר לה תמיד... יתכן שאף ותחמיר" (תשובות לשאלות הבהרה, מיום 7.7.05, סעיפים 5 ו-8).

6. לאור טענה בדבר החמרה במצבה של התובעת וטיפולים רפואיים נוספים שעברה לאחר מתן חוות דעתו של ד"ר הורוביץ, לרבות פניה לחזר מיון, בבית חולים שיבא, ביום 18.2.07, עקב תלונה של "לסת תפוסה", התובעת נבדקה בשנית, על ידי ד"ר הורוביץ.

בחוות דעתו העדכנית, מיום 28.6.07, ציין ד"ר הורוביץ כי בבדיקה נמצאה רגישות של שרירי הלעיסה משמאל, ללא רגישות מעל מפרקי הלסת. ד"ר הורוביץ ציין כי אינו מוצא החמרה

במצב וכי: "כל שקרה וכל הממצאים מחזקים את האבחנה הקודמת ומתן 20% נכות מתאים למצבה. אפיזודות כאלה של נקיעה, היתקעות הלסת והצורך לשחררה, פיזיותרפיה מדי פעם, הם כולם חלק מתמונת מצבה".

7. ד"ר הורוביץ, לא זומן לחקירה. יחד עם זאת, טוענת ב"כ הנתבעים כי על אף שהמומחה לא נחקר, על בית המשפט לבחון את החומר הרפואי ולהסיק מסקנות שונות מקביעות המומחה. ב"כ הנתבעים מפנה לרישומים. בתיקה הרפואי של התובעת, במרפאת פה ולסת, בבית חולים שיבא, מימים 9.3.03 ו-13.4.03, בדבר פתיחת פה, טובה יותר, מזו שנמצאה על ידי ד"ר הורוביץ, בבדיקתו. כן טוענת ב"כ הנתבעים כי לאור העדר תלונות בדבר קשיים בלעיסה, יש לקבוע כי מצבה של התובעת, מתאים יותר, לתקנה 73 (2) אי 2, המקנה 10% נכות, בגין פגיעה ביוניית בלסת התחתונה, עם הפרעות קלות בלעיסה. ב"כ הנתבעים, הוסיפה וטענה כי על אף שהתובעת הופנתה על ידי הרופאים המטפלים, לביצוע טיפולי פיזיותרפיה של הלסת, לא הוצג תעוד בדבר ביצוע טיפולי הפיזיותרפיה האמורים ויש לקבוע כי באי ביצוע הטיפולים, פעלה התובעת, בניגוד לחובת הקטנת הנוק. בנסיבות העניין, לא ראיתי לקבל טענות ב"כ הנתבעים. מעבר לכך שד"ר הורוביץ, לא זומן לחקירה, כך שחוות דעתו לא נסתרה ולא עורערה, הרי שראיתי להתחשב בכך שהתובעת שבה ונבדקה, לאחרונה, על ידי ד"ר הורוביץ אשר לא ראה לסטות מחוות דעתו וציין כי מצבה של התובעת, מתאים ל-20% נכות. עוד יש לציין כי במסמכים הרפואיים, מתועדות תלונות בדבר כאבים, רגישות עזה למישוש ובעיות בלעיסה והתובעת אף העידה כי הינה סובלת מקשיי לעיסה, המתבטאים בכך שאינה מסוגלת ללעוס סוגי מזונות קשים והינה נדרשת, לחתוך את מזונה, לחתיכות קטנות. אשר לטיפול הפיזיותרפיה, מעבר לכך שהתובעת העידה כי הינה מבצעת את התרגילים שהומלצו בפניה, באופן עצמאי, בתדירות של פעמיים בשבוע (עמי 5 לפרוטוקול), הרי שד"ר הורוביץ, ציין בתשובות לשאלות הבהרה, כי טיפולי הפיזיותרפיה, לא תמיד עוזרים ובכל מקרה, לא יחא בהם כדי להפחית מנכותה הצמיתה של התובעת, אשר עלולה אף להחמיר, בחלוף השנים.

8. סופו של יום, ראיתי לאמץ את חוות דעת המומחים הרפואיים ולקבוע כי נכותה הרפואית של התובעת, הינה בשיעור של 5%, בתחום האורטופדי ו-20%, בתחום הפה והלסת ובסך הכל, נכות משוקללת, בשיעור של 24%.

הנכות התפקודית ושיעור הגריעה מכושף ההשתכרות

9. בעת ארוע התאונה, היתה התובעת חיילת בשירות סדיר בצה"ל. התובעת העידה כי לפני גיוסה לצה"ל, סיימה את לימודיה התיכוניים, אם כי אין בידה תעודת בגרות שכן נכשלה בשתי בחינות. התובעת הוסיפה והעידה כי לאחר שחרורה מצה"ל,

למדה קורס בספרות ואף עבדה, באופן זמני, במספרות שונות, אם כי לטענתה, התקשתה בעמידה ממושכת עקב כאבי גב וכן התקשתה לנהל שיחות עם הלקוחות כי הלסת "נתקעת" (עמ' 6 לפרוטוקול).

התובעת העידה כי עבדה בעבודות מזדמנות, במספר מקומות עבודה וכי כיום, הינה עובדת כמאבטחת בגן ילדים בשהם, וזאת לאחר שעברה קורס מאבטחים, לרבות הסמכה לשימוש בנשק (עמ' 8-9 לפרוטוקול).

10. ב"כ התובעת עתר לקבוע כי השפעתן המצטברת של הנכויות בתחומי האורטופדיה והפה והלסת, גורמת לפגיעה תפקודית ששיעורה גבוה משיעור הנכות הרפואית וכי בנסיבות העניין, לאור עיסוקה של התובעת בריקוד ותוכניותיה להשתלב בעבודה בתחום זה, יש להעריך את הנכות התפקודית, בשיעור של 30%.

מאידך, טענה ב"כ הנתבעים כי הנכות בתחום האורטופדי, הינה נכות קלה ומזערית וכי עצם העובדה שהתובעת עסקה בריקוד, במקביל ללימודיה התיכוניים, אינה מלמדת על כך שהיתה עוסקת בתחום זה, בעתיד. עוד הוסיפה ב"כ הנתבעים וציינה כי לנכות בגין הפגיעה בפרק הלסת, אין כל השפעה תפקודית ואין היא גורמת לפגיעה כלשהי, בכושר השתכרותה של התובעת. ב"כ הנתבעים, הפנתה למספר פסקי דין, בהם נקבע כי נכות בתחום פה ולסת, אינה בגדר נכות תפקודית, לרבות פסק דינה של כבי השופטת צ. ברון, מיום 27.1.05, בת.א. (מחוזי תל-אביב), 2811/00 חיימוב נ' רחמים ואח', פסק דינה של כבי השופטת וולצקי בת.א. (שלום תל-אביב), 180576/02 נמני נ' הדד חברה לבטוח בע"מ (פס"ד מיום 11.5.05) ופסק דינו של כבי השופט דותן בת.א. (הרצליה) 1701/00 שומלי נ' המגן חברה לבטוח בע"מ (פס"ד מיום 29.6.06).

11. לאחר ששכתי ובחנתי טענות הצדדים ועיינתי בתעוד הרפואי, בחוות דעת המומחה ובתשובותיו לשאלות הבהרה, באתי לכלל מסקנה כי הפגיעה במפרק הלסת, ממנה סובלת התובעת, והגורמת, כפי שפורט בחוות זעתו של ד"ר הורוביץ, לכאבים, רגישות, קשיים בלעיסה ובפתיחת הפה וארועים של נקיעת הלסת העלולים להצריך פניה לטיפול רפואי - הינה פגיעה חמורה יותר מהפגיעות שנדונו בפסקי הדין אליהם הפנתה ב"כ הנתבעים, בסיכומיה.

מקובל עלי כי דרך כלל, פגיעות בתחום הפה והלסת, המתבטאות בהגבלות קלות בלעיסה ו/או בחוסר תחושה, אינן בגדר פגיעות תפקודיות. יתרה מכך, גם בעניינינו, סבורה אני כי לא ניתן לראות בנכות, במלוא שיעורה, כנכות תפקודית. יחד עם זאת, סבורה אני כי יש להתחשב בכך שמעבר לקשיים בלעיסה, שבהם לכשעצמם, אין כדי לפגוע בכושר עבודתה של התובעת, הרי לתלונותיה בדבר כאבי ראש, כאבים בלסת, רגישות של שרירי הלעיסה ונקיעות חוזרות של הלסת, אשר אושרו על ידי המומחה, כחלק מתמונת מצבה של התובעת, עלולה להיות השפעה על כושר התפקוד והעבודה. זאת ועוד, בהערכת חומרת הפגיעה והשלכותיה

התפקודיות, יש להביא בחשבון את הערכת המומחה כי בשל אותן נקיעות חוזרות, התובעת עלולה להיזקק, מדי פעם, לטיפול פיזיותרפיה וכי מצבה אף עלול להחמיר, בחלוף השנים. בנסיבות אלה ולאור תלונות התובעת בדבר כאבים ורגישות של שרירי הלעיסה הגורמים, מדי פעם, לקשיים בדיבור ונקיעות חוזרות של הלסת ובהתחשב בתאור מהות הפגיעה והשלכותיה, כמפורט בחוות דעתו של ד"ר הורוביץ ובתשובותיו לשאלות הבהרה, ראיתי לקבוע כי יש לנכות בגין הפגיעה בפרק הלסת, השפעה מסויימת, על כושר התפקוד וההשתכרות. בשוקלי את שיעור הנכות הרפואית ומהות הפגיעה, הן בתחום האורטופדי והן בתחום הפה והלסת, ראיתי להעריך את הנכות התפקודית, כמו גם את שיעור הגריעה מכושר ההשתכרות, בגבולות של 10%.

הפסדי השתכרות

12. התובעת העידה כי לאחר שחרורה מצה"ל, למדה ספרות ועבודה, בעבודות זמניות שונות, עד אשר השתלבה בעבודה כמאבטחת.

בהתאם לתלושי השכר לתקופה שמאוגוסט 2004 ועד מאי 2005 (נספח י"א לתצהיר התובעת), הסתכם שכרה של התובעת, מעבודתה כמאבטחת, בסך ממוצע של כ- 3,600 ₪ לחודש. תלושי שכר עדכניים, לא הוגשו ולא הוכח מהו שיעור השתכרותה של התובעת, בעת האחרונה.

13. בהתחשב בכך שהתובעת לא השלימה את בחינות הבגרות ואינה אוזנת בתעודת בגרות, ראיתי לקבל טענת ב"כ הנתבעים כי סביר שבתקופה הראשונה לאחר שחרורה מצה"ל, היתה מקדישה זמן להכשרה מקצועית ולמציאת דרכה בשוק העבודה וכי לא היתה משתכרת, בתקופה זו, סכומים בגבולות השכר הממוצע במשק.

בנסיבות אלה, ראיתי להעריך את הפיצוי בגין הפסדי השתכרות בעבר, ממועד שחרורה של התובעת מצה"ל, באוגוסט 2002 ועד היום, משך 62 חודשים, בסכום גלובלי של 25,000 ₪ (בהתאמה להפסד בשיעור של 10% משכר בסך של 4,000 ₪ נטו).

14. אשר להפסדי השתכרות בעתיד - הלכה היא כי מקום שמדובר במי שנפגע, בהיותו קטין או צעיר, כך שמוטבע הדברים, אין בידינו נתונים ספציפיים המאפשרים לעמוד על כושר השתכרותו בכלל והשפעת הנכות על כושר ההשתכרות בפרט, נזקקים אנו לנתונים ממוצעים, לצורך הערכת הפיצוי בגין הפגיעה בכושר ההשתכרות, כפי שנאמר בע"א 1433/98 חמד נ' גנאיים תק-על 99 (3) 1754: "אכן הנחת עבודה היא לנו, לגבי קטינים שטרם הגיעו במועד התאונה לגיל בגרות, ואשר מסלול עבודתם ודרך השתכרותם טרם התגבשו, כי יש לערוך את חישוב אבדן כושר ההשתכרות שלהם על בסיס ההנחה שאילו לא התאונה היו משתכרים כשיעור השכר הממוצע במשק... הנחה זו נדחית מפני נתונים עובדתיים המצביעים על שכר צפוי גבוה יותר, או נמוך יותר, מהשכר הממוצע במשק". בענייננו, מדובר בתובעת שנפגעה כאמור, בהיותה כבת 19. איני סבורה כי ביחס לפסיקת הפיצוי בגין הפסדי השתכרות בעתיד,

עצם העובדה שהתובעת אינה בעלת תעודת בגרות, מהווה לכשעצמה, הצדקה לסטיה מזרך החישוב המקובלת, המתבססת על השכר הממוצע במשק כמדד לפוטנציאל ההשתכרות הממוצע, לאורך תוחלת חיי העבודה. בנסיבות אלה ראיתי להעריך את הפיצוי בגין הפסדי השתכרות בעתיד, בסכום גלובלי של 185,000 ₪ (בהתאמה להפסד בשיעור של כ- 10% מהשכר הממוצע במשק, נטו).

15. הפיצוי בגין הפסדי השתכרות, בעבר ובעתיד, מסתכם על כן, בסך של 210,000 ₪.

כאב וסבל

16. ב"כ התובעת טען כי התובעת זכאית לפיצוי בגין כאב וסבל, בהתחשב ב- 24% נכות ו- 11 ימי אשפוז, הכוללים ימי אשפוז במתקן אשפוז צבאי.

ב"כ הנתבעים טענה כי אין מקום להתחשב בימי אשפוז במתקן אשפוז צבאי. סבורה אני כי הדין עם התובעת. להבדיל מהנסיבות שנדונו בע"א (מחוזי, תל-אביב יפו) 1532/02 המאגר הישראלי לביטוחי רכב נ' סגור, עליו הסתמכה ב"כ הנתבעים, אין מדובר בענייננו, באשפוז בבית החלמה צבאי אלא באשפוז במתקן אשפוז צבאי "מרפ"א 8282 - מכלול אשפוז". לפיכך ומכח הלכת ע"א 8452/02 פלוני נ' כהן ואח', תק-על 2006 (1) 2277, שם נפסק כי יש להביא בחשבון בפסיקת הפיצוי בגין כאב וסבל, גם אשפוז במסגרת "אשפוז יום", ראיתי להתחשב בימי האשפוז במתקן אשפוז צבאי, לצורך חישוב הפיצוי, בראש נוק זה.

הפיצוי בגין כאב וסבל, על בסיס 24% נכות ו- 11 ימי אשפוז, מסתכם, בסך של 50,415 ₪.

עזרת הזולת

17. התובעת עותרת לפסיקת פיצוי בגין עזרת הזולת, בעבר ובעתיד. התובעת ואמה, הגב' מרסל פאר, ציינו בתצהיריהן כי לאחר התאונה, נזקקה התובעת לעזרה הן בהכנת מזון טחון וליווי לטיפולים והן בתמיכה וסיוע, בתקופה בה היתה לסתה של התובעת מקובעת והיא היתה ב"דיכאון", לאור הכאבים ותחושת חוסר האונים שחשה בעקבות מצבה זה.

18. בהתחשב במהות הפגיעה, הניתוח והיות לסתותיה של התובעת מקובעות, סביר בעיני כי במשך תקופת אי הכושר שלאחר התאונה, נזקקה התובעת לעזרה שכללה הכנת מזון מרוסק, ליווי לטיפולים רפואיים ותמיכה ועידוד של בני משפחתה. כן ראיתי לקבוע כי עזרה זו, שניתנה לתובעת על ידי אימה, חורגת מהמקובל והמצופה מבני משפחה, כך שהתובעת זכאית לפיצוי בגינה. משלא הוכח כי לאימה של התובעת, נגרמו הפסדי השתכרות בגין הצורך לסעוד את התובעת בתקופת אי הכושר, ראיתי להעריך את הפיצוי בגין עזרת הזולת בתקופה הסמוכה שלאחר התאונה, בסכום גלובלי של 2,500 ₪.

אשר לתקופה שמעבר לתקופת אי הכושר ולעתיד, סבורה אני כי מהות הפגיעה והנכות, אינה מצדיקה פסיקת פיצוי בגין עזרה במשק הבית.

הוצאות רפואיות והוצאות נסיעה לטיפולים רפואיים

19. ד"ר הורוביץ ציין כאמור כי התובעת תזקק, מידי פעם, לטיפולי פיזיותרפיה בגין הפגיעה בלסת. לא הוכח כי התובעת נדרשה לשאת בהוצאה מיוחדת לצורך קבלת טיפולי פיזיותרפיה לפרקי הלסת, בתקופה שמאז התאונה ועד היום. לאור ההלכה, כפי שנפסקה בע"א 5557/95 סהר חברה לבטוח בע"מ נ' אלחזד, פ"ד נא (2) 724, התובעת זכאית לקבל את הטיפול הרפואי הדרוש לה, במסגרת קופת החולים, בה היא חברה. יחד עם זאת, בהתחשב בכך שסביר כי התובעת עלולה להידרש להוצאות בגין דמי השתתפות בקבלת טיפול רפואי לרבות טיפולי פיזיותרפיה ורכישת תרופות ובהתחשב בהוצאות נסיעה לטיפולים רפואיים, בעבר ובעתיד, ראיתי לפסוק פיצוי גלובלי בסך של 7,500 ₪ בגין ראש נזק זה.

סיכום

20. סכום הפיצויים, כפי שנפסק לעיל, מסתכם בסך של 270,415 ₪. על הסכום האמור, יתווספו שכ"ט עו"ד, בשיעור 13% ומע"מ כחוק והחזר הוצאות המשפט. הסכומים האמורים ישולמו תוך 30 יום מהיום, אחרת ישאו הפרשי הצמדה וריבית חוקית מהיום ועד מועד התשלום בפועל.

המזכירות תעביר עותק פסק הדין לב"כ הצדדים בדואר רשום.

בלחה טולקובסקי 18296/05-54678313

ניתן היום 31 באוקטובר, 2007 (י"ט בחשוון תשס"ח) בהעדר הצדדים.

בלחה טולקובסקי, שופטת

קלדנית: כהן מיטל.

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה